

1. 3. Tradycja antycznej demokracji i republiki w późniejszych epokach

1. W średniowieczu kontynuowana była idea cesarstwa

a. tytuł cesarza nosili władcy Bizancjum przez cały czas jego istnienia

b. na zachodzie instytucja cesarstwa była dwukrotnie wznawiana

– w 800 r. na cesarza koronował się Karol Wielki (władca państwa Franków)

– w 962 r. na cesarza koronował się król Niemiec Otto I

c. w większości państw europejskich władzę sprawowali monarchowie noszący tytuł króla lub księcia

d. republiki funkcjonowały tylko w kilku miastach włoskich: Wenecji i Genui

e. władze Wenecji

– w Wenecji panował system oligarchiczny – władzę sprawowali przedstawiciele najzamożniejszych rodów

– władzę dożywotnio sprawował doża – był wybierany przez Wielką Radę

– Signoria – dziesięcioosobowa rada

– Wielka Rada

2. Obywatelstwo w średniowiecznych miastach

a. w średniowieczu miasta wywalczyły sobie autonomię, czyli prawo do samodzielnego sprawowania władzy w obrębie miasta

b. wilkierze – zbiory praw obowiązujące w mieście (każde miasto miało odrębne)

c. władze miejskie:

– rada miejska – organ stanowiący – zasiadali w niej przedstawiciele patrycjatu, czyli najzamożniejsze warstwy mieszkańców miast

– ława sądowa – organ sądowy

d. przykładowe warunki uzyskania prawa miejskiego – dostęp do obywatelstwa miejskiego był ograniczony

– zamieszkanie w danym mieście

- posiadanie nieruchomości w mieście
- pochodzenie z rodziny obywateli

e. najważniejsze obowiązki obywateli:

- płacenie podatków
- respektowanie prawa miejskiego
- udział w obronie miasta

3. Republika Niderlandów

a. w 1588 r. Północne Niderlandy proklamowały (ogłosiły) republikę – Republikę Zjednoczonych Prowincji

b. Republika Zjednoczonych Prowincji była konfederacją siedmiu autonomicznych prowincji

c. centralnym urzędem były Stany Generalne – w ich skład wchodził deputowani wszystkich prowincji

d. na czele poszczególnych prowincji stali wybierani namiestnicy

4. Demokratyczne i republikańskie tradycje polskiej szlachty

a. wykształceni się monarchii parlamentarnej (przełom XV i XVI w.)

b. władze Rzeczypospolitej Polskiej (od 1569 r. – Rzeczypospolitej Obojga Narodów)

– głową państwa był król (od 1573 r. – elekcyjny)

– w państwie ważną rolę odgrywał dwuizbowy sejm walny (izba senatorska i izba poselska)

– sejmiki ziemskie

c. w 1573 r. zostały ustanowione Artykuły henrykowskie, zawierające spis najważniejszych zasad ustrojowych Rzeczypospolitej Obojga Narodów